

Pesh' lapdó
1922. 7/25

Csütörtök

IRODALMI

Föld, erdő, Isten

Szabó Lőrinc versei

Aszály vagy jégeső tarolta a domboldalt, a nemes tőkéken mégis minden évben megbuvik egy-egy fürt, érett és aszu szemekkel. Az új lírikusok közül tavaly Nadányi Zoltán verseskönyve volt az iz és az érettség a magyar líra terméketlen tőkein, az idén a Szabó Lőrinc könyve. Egyik sem eruptív megnyilatkozása azoknak a ma még talán túlmélyen fekvő lírai erőknél, amelyek a magyarság mai sorsának komor mélységéből tüneményes megnyilatkozásra, egy új Petőfire, vagy Adyra várnak. A mai líra: hang és sikoltás nélkül való. Szinte csak egy tekintet, amely félig hunyt pillák alól szűrődik. Ebben a tekintetben olvasni lehet, ebben a tekintetben szenvedélyek és mélységek tükröződnek, ebben a tekintetben lángok kigyóznak és vetnek lobót. És ebben a tekintetben ott van a zavar és öntudatlanság homálya is. A líra, ha mély és igaz, tisztán érezteti akár az egyetemes emberi, akár ezen belül a nemzeti hangulatot. És a mai korban ez a két érzés, — különösen a mi magyar sorsunkban — olyan erővel olvad össze, mint talán még sohasem. A világháború nemcsak a magyarság összeomlását, tehát nemcsak nemzeti fájdalmát, hanem ugyanakkor világfájdalmas szemlélődést is jelent a költészetben, anélkül, hogy a nemzeti érzésnek mellékszerep jutna. Ez nemcsak a mi terméketlen magyar líránkra, hanem az egész emberiség költészetére vonatkozik.

Szabó Lőrinc versei is ennek a világfájdalomnak jegyében születtek. Témáit önmagából, eszközeit azonban három forrásból meríti. Ez a három forrás: a római-görög klasszikusok, a vallás és a modern költészet. Amilyen különálló és távolfekvőknek látszanak e források, Szabó Lőrinc épp olyan egységesen olvasztja e hatásokat költészeté kifejező eszközeivé. Formái a szabad verselés rimtelen, klasszikus formái, anélkül, hogy kötött ütemes formákhoz tartaná magát és tisztán csak a nyelv zenei ösztönei után indul. A forma mögött azonban mélyebb érték is rejtőzik: modernségbe transzponált pogány líra, együttélés és együttérzés a nagy természettel, a fákkal, füvekkel, bogarakkal, felhőkkel, esővel és széllel, amelyek szinte megszemélyesülnek Szabó Lőrinc költészetében.

A másik határ, a vallás is tisztán lengi át e verseket, melyeken lehetetlen észre nem venni és megérezni a kálvinista zsoltárok borongását. És a harmadik forrás: a modern költészet ott nyilvánul meg e versekben, ahol a költészet kifejezésbeli merészsége hajlékonyabbá, zengőbbé, színesebbé tette a magyar nyelvet. Ennek a három forrásnak érett átszűrődései adják meg Szabó Lőrinc verseinek egészen egyéni zamatját.

Az új költő, aki eddig gondos műfordításával bünt fel (különösen Shakespeare-szonetjai értékesek), ezzel az önálló lírai kötetével igen előkelő helyet szerzett magának azok között, akik a legutóbbi években jelentkeztek, s akik fehér hollók.

Zilahy Lajos